

بررسی خصوصیات میکروفولوژیکی، فیزیکوشیمیایی و مینرالوژیکی خاکهای یال شرقی و غربی سلسله جبال زاگرس، محدودیتها و تناسب آنها برای کشاورزی

اکبر سهرابی و غلامرضا خوش فطرت *

چکیده: منطقه زاگرس یکی از مناطق مستعد کشاورزی با اقلیم نیمه خشک در کشور می باشد. خاکهای این مناطق با توجه به شکل زمین و مواد اولیه که غالباً آهکی می باشد از یک روند تکرار برخوردار است. عموماً در فلاتها زیر کشت دیم غلات بوده و خاکهای آنها براساس (*Key to Soil Taxonomy 1994*) بیشتر شامل *Calcixerollic* و *Xerochrepts* است. اغلب خاکها فاقد سنگریزه بوده و از تکامل خوبی برخوردارند، این خاکها دارای افق تجمع آهک به صورت پودر و سخت دانه بوده و در بعضی قسمتها دارای شکافهای عریضی هستند که تا اعماق ادامه دارند. در این خاکها مقداری سطوح براق نیز مشاهده می شود و در قسمتهای دره ها بین پستی و بلندیها بدون تمرکز مشهود آهک، در قسمتهای دشت های دامنه ای خاکهای تکامل یافته با افق تجمع آهک اغلب به صورت سخت دانه و در برخی مناطق خاکهای دارای شکاف و بدون تمرکز آهک مشهود که به طرف خاکهای ورته سول متمایل است مشاهده می شود. خاکهای بر روی واحدهای فیزیوگرافی آبرفتها و واریزه های سنگریزه دار در این مناطق عموماً بدون تکامل پروفیلی و در برخی قسمتها در سطوح کوچک دارای افق تمرکز آهک نیز هستند در داخل و سطح خاک دارای مقدار نسبتاً زیادی سنگریزه هستند. روند ذکر شده فوق در کلیه اراضی استانهای مذکور عیناً تکرار می شود. حدود ۳۰ پدون خاک در این مناطق از خاکهای یاد شده انتخاب و به دقت از نظر مرفولوژیکی و ژنتیکی مورد بررسی قرار گرفته و در برخی از آنها تجزیه های فیزیکی، شیمیایی و مینرالوژیکی انجام شده است. رژیم رطوبتی در غالب مناطق یاد شده *Xeric* و رژیم حرارتی از *Thermic* تا *Mesic* در مناطق مرتفع تر متغیر است. عموماً از خاک فلاتها در حال حاضر برای کشت دیم و از اراضی مسطح در دشت های دامنه ای برای کشت محصولات آبی منطبق با اقلیم منطقه استفاده می شود. اراضی عمدتاً فاقد محدودیت های شوری و قلیائیت بوده و با اعمال مدیریت صحیح و استفاده بهینه از منابع غنی آب و خاک می تواند برای کشت طیف وسیعی از محصولات مورد استفاده قرار گیرد.

* - عضو هیات علمی دانشگاه لرستان، پژوهنده موسسه تحقیقات خاک و آب